

• Fővárosi térzene •

Vojnits Imre

BIZONYOS HELY

A pilléren a víz fölé
 kiugró bástyát megkerülve
 Budára érsz, és oldalt, le a lépcsőn
 a kovácsoltvas korláthoz, ahonnan
 el, csikorgó kerekein
 fordul a villamos, kicsit
 lefelé, a cé vagy es vagy fél-es
 alakú rejtekútba,
 és fölbukkan a túlsó oldalon,
 gyorsul a villamos.

A tekintet még hosszan áll,
 magába szívja a bizonyosságot:
 ez az annak előtte poshadt,
 homályos tájék most
 – a szolgálatkész kocsiutak, járdák,
 a rézsútosan elnyúló sétalépcső,
 a vidám csuszkapár, a Sikló
 tapintatos pályáival és
 a hallgatag földöntnöki sárgaházzal –
 meg van teremtvé.

Nyíló látásom sarokköveként
 állt elém s úgy áll még ma is, noha
 például középtűt az a körvirágagy... Egy púp.
 Meghitt púp, meghiszem, de mégis!
 Csak az utak meg a büszke hídkapu,
 csak az alagút, a nagy meg a kicsi:
 rajtuk futnak hosszában-keresztben
 a percek, évek, századok,
 ők itt a végeláthatatlan létezésünk
 jelfái, jelbeszéde.

Darányi Sándor

GWEN JOHN*

Ó, hogy
Szerette ezt az embert! Kétezer
Levelet írt neki az újdonat
Királyság nyelvén, úgy dadogta el:
Hol Gaius az, ő Gaia lesz, a Föld!

S kívánt ő is téged, vénen, mohón,
Ahogy a tűzvész füstöt fuldokolva
Beront és felborít, a műterem
Padlóján rád borul s bömbölve szaggat.
Modellt álltál neki: a pénztelen
Tesz így. Ám te gazdaggá tetted őt,
Mert adtál számolatlan kincseidből.
Rohanvást küldött érted, hárfacombú,
Ha izgalmában tölgyként reszketett,
S egy más modell előtt ölébe vont,
Majd felizzítva téged, mintafát
Ragadott, kettőtökre hagyva a
Befejezést. A bronz izgatta már.
S te annyit írtál furcsa félmosollyal
Neki, hogy későn ébresztett magadra,
De semmit nem bánsz, amit ő akar.

Kinek a márbán megvillan a még,
A csonkaság a kezdet, nem a vég,
És játszótér a kiteljesedés,
Mert akkora, melyet ütött, a rés
A tér falán, s most részeg angyalok
Sereglenek oda és ki-be jár
Örvendező és kissé tétova
Haduk, hogy megszűnt minden szemhatár;
S szoborrá haltak, mind feltámadunk
Márványba, szóba, ércbe, dalba fogva –
A mátkaság többé már nem vigasztalt.
A hős mint áldozat. Ez volt neked.

* Angol festőnő (1876–1939), Rodin „kicsi múzsája”.

Mi jó a rothadásban? Mért szeretnéd?
 A cefrebűz, a must, az erjedő
 Tavasz megannyi méltó tévedése,
 Miért kínozna kallódó zamat,
 Hol eltűnik szellemből az anyag?

Túrted húsa falánk hóbortjait.
 Tizenhat évig ostromoltad őt,
 Ki menekült előled, nyugtot és
 Hatalmi szóval feledést remélt,
 S hogy rádunt, arra fogta: már heved
 Szétette, porló káposztásfazék.
 Követted eszelősen, mint az árny.
 Sövénye tövén töltött éjszakáid
 Nevette más, szégyellte ő. Holott
 Csak az elillanót szenvedted így.

A Notre-Dame-ba vázlatfüzetet
 Vittél magaddal, míg imádkozott.
 A hátsó padból készült skicceid
 Kevesen értették, de nem zavart.
 Így teltek a vasárnapok, hetek,
 Esztendők, végig társas egymagadban,
 S tizenhat év után, mikor kihűlt,
 S a maszkja mint egy rém, gipsz Istené,
 Azt mondtad: *vége*. Most következel!
 Felszabadultál! Nem köt semmi sem!
 Vidékre költöztél, de csakhamar
 Macskáid rabja lettél, csak ne kelljen
 Kimozdulni, meghódolni a szépnek,
 Bejárni a világot, számot vetni
 A tévhittel, mely meghatározott.
 Mindenkit szerettél, míg hallgatott.

Árral szemben. Hát tudtad, mire kell
 Magányod? Nyúlni lénytől nem zavartan,
 Csak egyetlen érintésre ügyelve,
 Mely belülről nővel. Érlelt a csend,
 Az érett lélek édes rémuralma:
 Bizonytalan és vaksi félhomály,
 Mely vattacukra csömörével is
 Terelt a köd, a fellegek fölé.
 E belső tudta jól, mi kell neked,
 Míg festettél halvány, majd tört színekkel.
 S elfogadott, mint annyi végletet.

Beszélni vágytál, tartozni akár
Élőhöz is, csak hallgassa kezéd
Járását! Stigmád volt e néma kín.
Felelni szólíthatlan, írni semmit,
Majd megtanulván, a tollat letenni...
Hullámverésben élted egyszerű
Vágyaid. Véget ért az is hamar.
S most olvaslak, s akrétán túli ember
Átinteget dőlt kézírásodon,
Zokog, nevet, és itt van legbelül.

Ijjas Tamás

FIGYELMEZTETÉS

Beszéljünk a veszélyekről is, Kedves,
a kényszerről, hogy egy
névmással eltüntesselek. Vagy hogy lyukasra
nézzem egyszer a tested, és ölembe
zuhanjon helyetted az éj.
Beszéljünk az unalomról is, hogy
a szagom nem lehet egy életen át
afrodiziákum, és nem kellemes
meló örökké hajad szőke
búzáját aratni. Beszéljünk
az emlékezésről is, tudod,
a temetőről, ahol közös sírhelyet
bérlünk magunknak. Hogy minden egyes
fényképen egyre laposabbra
szorítja melled a memória. Vagy ahogy
magad elé rakosgatod az
első randevút, ezt a foghíjas puzzle-t.
Beszéljünk a homokóráról
is, amit magunknak vettünk. Nem ártana
időnként megfordítani.

SZAKÍTÁS ELŐTT KÉT NAPPAL

Egyre fenem a horgokat – a vágy
csillan így a szemben, ahogy
fényesednek. (Előre kijelented, hogy nem
szeretsz halat pucolni. Kávét szürcsölsz. Arcod,
mint a napra kitett margarin, rácsöpög
a pirítóásra.) Én szeretek pikkelyezni
– ezt a csorbát is kiköszörülöm.
Csodálatos, ahogy villan a kés, mint a pizstráng.
(Érdekes, a csontiktól sose undorodtál,
csak úgy tűzted csokorba a férgeket.
Mintha egy ikebanát hoztál volna össze,
úgy tudsz gyönyörködni a kocsonyásan
remegő perisztaltikában.) *De miért pont a csalik?*
Engem a zsákmány mindig jobban érdekelt.
Vegyük először a keszegeket – halfejek a halászlébe,
a többi sóba, lisztbe, paprikába hemperegjen.
Majd a két potyka mehet szintén
a levesbe. Az angolnákat füstölni fogjuk.
A fogast mélyhűtőbe (ahogy
Téged zárójelek közé). Jár a pikkelyező,
mint fogkefe a szájban.
Egy gyilkos mosolyt fényezek.
Horgászidény. Kora nyár van.

Gömöri György

„BARÁTOK ALBUMA” – JEGYZETEK EGY MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI FORRÁS TÖRTÉNETÉHEZ

1

Mikor keletkezett az *album amicorum*, vagyis a „barátok albuma” néven ismert műfaj? A legelső ilyen albummal kapcsolatban, amelyet németül *Stammbuch*-nak, magyarul emlékkönyvnek is neveznek, megoszlanak a vélemények, de egy biztos: a műfaj a reformáció talaján keletkezett, s összefügg a reformáció idejében meginduló új európai